

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi (yhteisen maatalouspolitiikan siirtymäsäännöt)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista (U 73/2018 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 7/2021 vp — U 73/2018 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- maatalousneuvos Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Pia Lehmusvuori, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, maa- ja metsätalousministeriö
- maatalousjohtaja Johan Åberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- tutkimusprofessori Jyrki Niemi, Luonnonvarakeskus
- suojelupäällikkö, va. toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Elintarviketeollisuusliitto ry

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut lausunnot (MmVL 2/2018 vp — E 122/2017 vp, MmVL 20/2018 vp — U 73/2018 vp, MmVL 7/2019 — U 73/2018 vp ja MmVL 22/2020 vp — U 73/2018 vp).

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

UJ 7/2021 vp

Ehdotus pääpiirteittäin

Ajankohtainen neuvottelutilanne

YMP:n strategiasuunnitelma-asetus

Tämän kohdan artiklakohtaiset kuvaukset perustuvat Portugalin tausta-asiakirjaan 6680/21, jossa taustoitetaan kolmikantaneuvotteluiden tilannetta sekä Portugalin toimittamiin nelikenttäasiakirjoihin 5599/21 ja 6807/21 sekä Saksan ja Portugalin MEK:lle antamiin suullisiin selvityksiin.

YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen kolmikantaneuvottelut on jaettu 12 eri neuvotteluosioon. Ne ovat: 1) vihreä arkkitehtuuri, 2) uusi toimeenpanomalli, 3) rahoitusarkkitehtuuri ja joustavuusmekanismit, 4) soveltamisala ja yleiset vaatimukset, 5) suorat tuet, 6) alakohtaiset tukitoimityypit, 7) maaseudun kehittäminen, 8) YMP:n strategiasuunnitelma, 9) koordinointi ja hallinto, 10) suoritusperusteinen kehys, arviointi ja tietotarpeet, 11) kilpailusäännökset ja loppusäännökset ja 12) jäljelle jäävät säännökset.

Seuraavista YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen aihealueista on keskusteltu jo kolmikantaneuvotteluissa.

- Vihreä arkkitehtuuri (neuvotteluosio 1: ehdollisuus, ekojärjestelmät, maatalouden neuvonta)-
Uusi toimeenpanomalli (neuvotteluosio 2: tavoitteet, indikaattorit, yksikkömäärät, vuosittainen tuloksellisuuskertomus, tuloksellisuustarkastelu)

- Soveltamisala ja yleiset vaatimukset (neuvotteluosio 4)

- Suorat tuet (neuvotteluosio 5: määritelmät, tukikatto, sisäinen konvergenssi, uudelleenjakotuki, pienten viljelijöiden tuki, nuoret viljelijät)

- Alakohtaiset tukitoimityypit (neuvotteluosio 6)

- Maaseudun kehittämisen toimenpiteet (neuvotteluosio 7)

Horisontaaliasetus

Portugali kuvaa tausta-asiakirjassa 6919/21 horisontaaliasetuksen kolmikantaneuvotteluiden tilannetta. Portugali esitteli maatalous- ja kalastusneuvostossa 22.-23.3.2021 kompromissiehdotuksensa neuvottelujen vauhdittamiseksi. Tästä kompromissiehdotuksesta keskusteltiin kolmikantaneuvotteluissa 26.3.2021.

Horisontaaliasetuksen kolmikantaneuvottelut on jaettu kahdeksaan eri neuvotteluosioon. Ne ovat: 1) hallintoelimet, 2) varainhoito, 3) tuloksellisuus ja uusi toimeenpanomalli, 4) komission

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

valvonnat, valvontajärjestelmä ja seuraamukset, 5) läpinäkyvyys ja tarkastaminen (engl. audit), 6) maatalousvaraus, 7) ehdollisuuden valvonta ja seuraamukset ja 8) muut asiat.

Hallintoelimet ja varainhoito (8–10 artiklat ja 12–17 artiklat)

Portugalin mukaan hallintoelimiä koskevasta artiklasta on laaja yhteisymmärrys neuvotteluosapuolten välillä. Neuvotteluosapuolet haluavat säilyttää nykyjärjestelmän. Lisäksi alustava yhteisymmärrys on saavutettu rahoituskurin 2000 euron kynnyksarvosta. Tosin Euroopan parlamentti haluaisi poikkeuksen merentakaisille alueille. Neuvotteluosapuolilla on myös eroavaisuuksia näkemyksissä liittyen rahoituskehys (MFF) liitännäisiin asioihin.

Markkinajärjestelyasetus

Portugali kuvaa tausta-asiakirjassa 6900/21 markkinajärjestelyasetuksen kolmikantaneuvotteluiden tilannetta. Markkinajärjestelyasetusta käsitellään kolmikantaneuvotteluissa neljässä neuvotteluosiossa: 1) markkinoiden hallinta (interventio, poikkeus- ja kriisitoimenpiteet, markkinoiden läpinäkyvyys ja tuonti), 2) viini, aromatisoitu viini ja laatuajärjestelmät, 3) tuottaja- ja toimialaorganisaatiot, sopimukset, kilpailusäännöt ja valtiontuki ja 4) kaupan pitämisen vaatimukset, koulujakelujärjestelmä, merentakaiset alueet ja Egeanmeren pienet saaret ja siirtymä- ja loppusäännökset. Neuvotteluissa huomattavaa on Euroopan parlamentin muutosehdotusten laajuus suhteessa komission alkuperäiseen ehdotukseen ja neuvoston yleisnäkemykseen. Komissio ja neuvosto ovat olleet samoilla linjoilla siitä, että voimassa oleva markkinajärjestelyasetus ei kaipaakaan tässä vaiheessa suurempaa uudistusta. Euroopan parlamentti on toista mieltä ja on tehnyt huomattavasti muutosehdotuksia markkinajärjestelyasetukseen.

Kolmikantaneuvotteluissa on katettu tähän asti viiniin ja laatuajärjestelmiin liittyvät artiklat eli neuvotteluosio 2 sekä tuottaja- ja toimialaorganisaatiot neuvotteluosiossa 3. Neuvotteluosion 1 keskustelut ovat osoittautuneet vaikeammiksi.

Valtioneuvoston kanta pääpiirteissään

U-kirjelmässä (U 73/2018 vp) sekä U-jatkokirjeissä (UJ 5/2019 vp, UJ 4/2020 vp, UJ 16/2020 vp ja UJ 30/2020 vp) esitettyjä Suomen kantoja täydennetään ja täsmennetään seuraavasti, ottaen huomioon neuvoston yleisnäkemys, Euroopan parlamentin mietinnöt, Portugalin viimeisimmät ehdotukset ja ajankohtainen neuvottelutilanne.

Tässä U-jatkokirjeessä otetaan kantaa vain keskeisimpiin auki oleviin kysymyksiin siltä osin kuin kantaa ei vielä aiemmissa U-kirjelmässä ja U-jatkokirjeissä ole tai sitä on tarpeen täydentää tai täsmentää. Suomi on valmis tukemaan sellaista kokonaisratkaisua, joka toisaalta parantaa YMP:n vaikuttavuutta ympäristö- ja ilmastonäkökulmista sekä toisaalta takaa maataloustuotannon kannattavuuden ja kannustavuuden ja edistää tavoitetta tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä.

Suomi katsoo yleisesti, että kolmikantaneuvotteluissa tulisi pysyä pitkälti lähellä neuvoston yleisnäkemyksiä.

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

YMP:n strategiasuunnitelma-asetus

Ympäristö ja ilmasto (ns. vihreä arkkitehtuuri)

Ehdollisuus (11 ja 12 artiklat ja liite III)

Suomi korostaa, että jäsenvaltioille tulisi jättää riittävästi valinnanvapautta ehdollisuuden vaatimusten toteuttamiseen, jotta luonnonolosuhteiltaan ja maataloudeltaan erilaiset jäsenvaltiot voivat valita ehdollisuuteen keinoja, jotka parhaiten sopivat täyttämään asetetut tavoitteet. Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemysten kirjauksia ehdollisuuden hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiksi (GAEC) ja katsoo, että Euroopan parlamentin ehdotukset eivät kaikilta osin ole kannatettavia.

Suomi pitäisi perusteltuna, että pysyvän nurmen vaatimuksessa (GAEC 1) vaihtoehtoinen viitevuosi vuoden 2018 lisäksi olisi myös vuosi 2015 neuvoston yleisnäkemysten mukaisesti. Suomi katsoo myös, että turvemaita koskevassa vaatimuksessa (GAEC 2) tulisi olla siirtymäaika enintään vuoteen 2025 neuvoston yleisnäkemysten mukaisesti. Vähimmäismaanpeitettä koskevan vaatimuksen (GAEC 7) ei neuvoston yleisnäkemysten mukaisesti tulisi sisältää ehdotonta vaatimusta paljaan maan välttämiseksi. Vaatimuksen toimeenpanossa jäsenvaltioiden tulee voida ottaa huomioon luonnonolosuhteet. Suomi ei kannata Euroopan parlamentin ehdotusta viljelykiertoa koskeväksi vaatimukseksi (GAEC 8), sillä vaihtoehtona pitäisi olla neuvoston yleisnäkemysten mukaisesti myös viljelyn monipuolistamisen vaatimus. Suomi pitää tärkeänä, että neuvoston yleisnäkemyksessä asetuksen liitteessä III olevassa alaviitteessä mainitut poikkeusmahdollisuudet viljelyn monipuolistamisen vaatimuksesta (GAEC 8) ja tuottamattomien alojen ja piirteiden vaatimuksesta (GAEC 9) säilyisivät.

Ekojärjestelmät (28 ja 86 artiklat)

Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemystä uudesta ekojärjestelmästä. Suomi voi kuitenkin hyväksyä Portugalin ehdottaman 25 %:n vähimmäisrahoitusosuuden ekojärjestelmille, sillä edellytyksellä, että huomioidaan neuvoston yleisnäkemysten kirjaus mahdollisuudesta alentaa prosenttiosuutta, mikäli jäsenvaltio osoittaa riittävän määrän varoja II pilarin alla ekojärjestelmiä vastaavien toimenpiteiden rahoitukseen.

Suomi ei pidä kannatettavana sitä, että YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen nojalla veloitetaisiin jäsenvaltiot sisällyttämään ekojärjestelmien toimien listalle laaja valikoima erilaisia toimia, vaan jäsenvaltioilla tulisi olla mahdollisuus itse määrittellä tarveanalyysin pohjalta ekojärjestelmään riittävän tehokkaita toimia osana koko YMP:n vihreän arkkitehtuurin kokonaisuutta. Suomi pitää hyvänä, että eläinten hyvinvoinnille voidaan maksaa ekojärjestelmän tukea, mutta katsoo, että jäsenvaltioille pitää jättää liikkumavaraa siinä kumman pilarin alla eläinten hyvinvointia edistetään jäsenvaltiolle tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta ekojärjestelmän ympäristö- ja ilmastokunnianhimoa ei heikennetä.

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

Muut kuin ympäristö- ja ilmastonäkökohtiin liittyvät tukitoimityypit

Määritelmät, erityistavoitteet, yleisperiaatteet ja WTO:n kotimainen tuki (3 ja 4 artiklat, 5 ja 6 artiklat sekä 9a, 9c, 10 ja 10 a artiklat)

Suomi on joustava, jotta määritelmien, erityistavoitteiden, yleisperiaatteiden ja WTO:n kotimaisen tuen artikloissa löydetään neuvotteluosapuolten välillä tarkoituksenmukainen ja toimiva kompromissi.

Suomi pitää kuitenkin edelleen tärkeänä tukikelpoisen hehtaarin määritelmän lisäystä, jonka mukaan jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus määritellä suorien tukien tukikelpoisuudelle lisärajoituksia esimerkiksi ympäristö- ja ilmastosyistä. Suomi tavoittelee mahdollisuutta olla myöntämättä suoriatukia uusille pelloksi raivattaville alueille, millä olisi merkittävä vaikutus maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen ja ravinnekuormituksen vähentämisessä.

Suomi on valmis hyväksymään kolmikantaneuvotteluissa saavutetun alustavan yhteisymmärryksen suorien tukien yleisistä säännöksistä. Suomi on tyytyväinen, että yhteisymmärrys perustuu pitkälti neuvoston yleisnäkemykseen.

Alakohtaiset tukitoimet (39-63 artiklat)

Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemyksiä alakohtaisista tukitoimista.

Maaseudun kehittämisen artiklat (64-78 artiklat)

Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemyksiä maaseudun kehittämisen artikloista.

Suomi katsoo, että myös investoinnit ovat tehokkaita välineitä YMP:n strategiasuunnitelman ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamisessa. Ympäristö- ja ilmastotavoitteita on mahdollista painottaa valintakriteereillä ja kohdentamalla tietty osuus Suomessa jaettavasta tuesta ympäristön ja ilmaston kannalta vaikuttaviin investointeihin. Suomi katsoo, että tuensaajia tulee kannustaa ympäristön tilaa parantaviin investointeihin nykyistä tehokkaammin tavoitteena lisätä niiden osuutta kokonaisinvestoinneista. Suomi on valmis tarkastelemaan Euroopan parlamentin ehdotuksia esimerkiksi investointien 30 %:n vähimmäisrahoitusosuudesta ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistäviin investointeihin. Tärkeintä olisi löytää kokonaisratkaisu, joka toisaalta parantaa YMP:n piiriin kuuluvien investointien vaikuttavuutta ympäristö- ja ilmastonäkökulmista sekä toisaalta takaa maataloustuotannon kannattavuuden ja kannustavuuden sekä edistää tavoitetta tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä.

Suomi pitää tärkeänä maaseudulla toimivien yritysten ja elintarvikeyritysten sekä maatalojen yritystoiminnan kehittämisen monipuolistamista. Se on suomalaisen maaseutupolitiikan toimivaksi osoittautunut tapa edistää maaseudun elinvoimaisuutta. Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemyksen linjaa, jonka mukaan maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan käynnistämisen tukeminen olisi mahdollista myös ilman kytkeä paikallisiin LEADER-kehittämisstrategioihin.

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

YMP:n sosiaalinen ulottuvuus

Suomi kannattaa Portugalin ehdottamaa mallia YMP:n sosiaalisen ulottuvuuden huomioimiseksi neuvontapalveluissa sekä asian tarkastelemista uudelleen saatujen kokemusten perusteella muutamana vuoden kuluttua. Lisäksi Suomi kannattaa ehdotettuja lisäyksiä YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen yhteistyötä ja tiedonsiirtoa koskeviin 71 ja 72 artikloihin. Portugalin ehdotus menee komission alkuperäistä ehdotusta pidemmälle, sillä komission ehdotukseen ei sisällynyt lainkaan ehdotusta YMP:n sosiaalisesta ulottuvuudesta. Vaikka Suomi pitää maataloustyöntekijöiden aseman parantamista Euroopassa tärkeänä, niin Suomi ei näe tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena Euroopan parlamentin ehdotusta hyvin kattavasta sosiaalisesta ehdollisuudesta, koska se monimutkaistaisi huomattavasti YMP:n toimeenpanoa ja voisi johtaa viljelijöiden erilaiseen kohteluun riippuen EU-tason työlaainsäädännön toimeenpanotavasta. Ehdollisuuden järjestelmä on muutoinkin hallinnollisesti raskas, joten sen laajentaminen useisiin hyvin laajoihin työlaainsäädännön vaatimuksiin aiheuttaisi huomattavasti lisätyötä ja kustannuksia maataloushallinnolle sekä tuensaajille.

Kilpailukykyä edistävä tukijärjestelmä (28a artikla)

Suomi katsoo, että maatalouden kilpailukykyä tuetaan parhaiten maaseudun kehittämisen toimenpitein eikä kannata uuden tukijärjestelmän luomista osaksi I pilaria.

Tukien kohdentaminen (4, 15, 20, 25–27 artiklat)

Suomi katsoo, että tukien kohdentamisen kokonaisuus on tärkeä, mutta asiassa on huomioitava YMP:n uudistuksen kantava periaate jäsenvaltion mahdollisuudesta määritellä toimenpiteet kunkin jäsenvaltion tarpeiden mukaisesti. Suomi kannattaa tukikaton, degressiivisyyden ja uudelleenjakotuen vapaaehtoisuutta. Suomi on yhteisymmärryksen saavuttamiseksi valmis hyväksymään myös sen, että jäsenvaltion olisi jatkettava tuen kohdentamista vähintään nykytasolla ja toimeenpantava näistä keinoista yksi, jos jäsenvaltio voi itse valita omiin olosuhteisiinsa parhaiten sopivan keinon ja jos niiden soveltamisen reunaehdot antavat riittävän liikkumavaran sopeuttaa keinot kunkin jäsenvaltion tilanteeseen.

Suomi voi hyväksyä pakollisen aktiiviviljelijän määritelmän sillä edellytyksellä, että määritelmä voitaisiin tehdä yksinkertaisella ja jäsenvaltioille joustoa jättävällä tavalla.

Suomi voi hyväksyä kolmikantaneuvotteluissa alustavasti saavutetun yhteisymmärryksen uuden viljelijän määritelmästä, vapaaehtoisesta pienten tilojen tuesta ja sisäisestä konvergenssista. Lisäksi Suomi voi hyväksyä kolmikantaneuvotteluissa alustavasti saavutetun yhteisymmärryksen nuorten viljelijöiden tuen vähimmäisrahoitusosuuden kasvattamisesta.

Horisontaaliasetus

Hallintoelimet ja varainhoito (8–10 artiklat ja 12–17 artiklat)

Suomi voi hyväksyä todentamisviranomaisen tarkastuskohteena olevan hallintojärjestelmien moitteettoman toiminnan tarkennuksen mm. EU:n perusvaatimukseen, joihin lisättäisiin Euroo-

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

pan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046 unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista.

Suomi pitää kuitenkin EU:n perusvaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvien seuraamusten vuoksi tärkeänä, että YMP:n strategiasuunnitelman tukitoimiin ja niiden hallinointiin kohdistuvista EU:n perusvaatimuksista saataisiin yksityiskohtaisempaa tietoa komissiolta.

Markkinajärjestelyasetus

Markkinoiden hallinta (neuvotteluosio I)

Suomi kannattaa komission alkuperäisen ehdotuksen ja neuvoston yleisnäkemyksen linjaa markkinasuuntautuneesta politiikasta eikä kannata paluuta vanhaan järjestelmään.

Suomi katsoo, että komissiolla on voimassa olevien säännösten mukaan varsin laajat toimivaltuudet ryhtyä markkinoita tasapainottaviin toimenpiteisiin tilanteen niin vaatiessa. Markkinoiden sääntelyvaltuuksien lisääminen ei välttämättä takaisi parempaa lopputulosta ja aiheuttaisi kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Suomi on yhteisymmärryksen saavuttamiseksi kuitenkin valmis tarkastelemaan tiettyjä Euroopan parlamentin ehdotuksia.

Suomi pitää voimassa olevan markkinajärjestelyasetuksen säännöksiä markkinainterventioiden osalta riittävinä eikä näe tarkoituksenmukaisena esimerkiksi laajentaa julkisen intervention tuotekatetta eikä poistaa kiinteätä hintaa. Suomi voi olla joustava Euroopan parlamentin ehdotukselle, että interventio olisi avoinna ympäri vuoden. Suomi voi tietyin varauksin tarkastella ehdotusta, jonka mukaan jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava komissiolle julkista interventiota käyttäneiden yritysten tiedot ja interventiovarastojen ostajien tiedot.

Suomi pitää nykyisen markkinajärjestelyasetuksen säännöksiä riittävinä myös poikkeuksellisissa tilanteissa sovellettavien toimenpiteiden osalta eikä näe tarvetta uuden erillisen markkinaseurantakeskuksen perustamiselle. On kustannustehokkaampaa kehittää komission nykyisiä markkinaseurantatoimia eikä perustaa uutta seurantakeskusta. Suomi suhtautuu varauksellisesti Euroopan parlamentin ehdotukseen automaattisesta laukaisumekanismiin käyttöönotosta kriisitilanteissa. Markkinoiden kehitystä tulee kuitenkin seurata tarkasti ja komission tulee toimia aktiivisesti tilanteissa, joissa markkinoiden normaali toiminta on häiriintynyt.

Suomi näkee, että Euroopan parlamentin ehdotukset maataloustuotteiden tuontiin liittyviin säännöksiin menevät sellaisenaan monelta osin liian pitkälle eivätkä ole linjassa kauppasopimusten tai Maailman kauppajärjestön WTO:n sääntöjen kanssa. Suomi kuitenkin katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pellolta pöytään – strategian linjausten mukaisesti tulevissa kauppaneuvotteluissa tulisi ottaa vahvasti esille tuontituotteiden kestävyysnäkökohdat. Tavoitteena on edistää EU:ssa käytössä olevia tuotantostandardeja vastaavan kaltaisten standardien käyttöön-ottoa globaalisti ja kumppanimaissa.

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

Kilpailusäännöt (neuvotteluosio 3)

Suomi on tyytyväinen, että Suomen vaikuttamistavoitteiden mukainen artikla EteläSuomen kansallisen tuen oikeusperustan (214a artikla) jatkosta sisältyy niin neuvoston yleisnäkemykseen kuin Euroopan parlamentin mietintöön.

Suomi katsoo, että voimassa oleva markkinajärjestelyasetus on kilpailusääntöjen osalta tarpeeksi kattava eikä näe kaikilta osin Euroopan parlamentin ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Suomi voi kuitenkin olla joustava kannoissaan neuvotteluosion 3 osalta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta toteaa, että se on lausunnoissaan (MmVL 2/2018 vp — E 122/2017 vp, MmVL 20/2018 vp — U 73/2018 vp, MmVL 7/2019 — U 73/2018 vp ja MmVL 22/2020 vp — U 73/2018 vp) ottanut kantaa valtioneuvoston selvityksiin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta. Komission alkuperäisessä ehdotuksessa yhteiselle maatalouspolitiikalle (YMP) on asetettu useita tavoitteita. On muun ohella varmistettava viljelijöiden tulotaso ja ruokavarmuus, kuten myös huolehdittava ympäristönhoidosta ja ilmastotoimista. Valiokunta on korostanut, että maataloustuotannon tulee voida jatkua koko Suomessa eli EU:n kaikilla alueilla mukaan lukien epäsuotuisat alueet, ja painottanut, että tavoitteena tulee olla kestävä ruoantuotanto ja elinvoimainen maaseutu. Samalla maamme huoltovarmuus on turvattava. Valiokunta uudistaa aikaisemmissa lausunnoissaan esittämänsä.

Nyt eduskunnalle toimitettuun valtioneuvoston kirjelmään liittyen valiokunta toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että Suomen tulee tukea sellaista kokonaisratkaisua, joka toisaalta parantaa YMP:n vaikuttavuutta ympäristö- ja ilmastönäkökulmasta sekä toisaalta takaa maataloustuotannon kannattavuuden ja kannustavuuden ja edistää tavoitetta tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Kolmikantaneuvotteluissa tulee pysyä pitkälti lähellä neuvoston yleisnäkemyksiä.

Maatalouden kielteisiä ympäristövaikutuksia poistettaessa on paljon työtä tehtävänä kaikissa EU-maissa. Uudistukseen sisältyvien ympäristövaatimusten tulee ottaa huomioon eri maiden erilainen lähtötaso ja erilaiset luonnonolosuhteet, ja vaatimusten tulee tiukentua eniten siellä, missä taso on nyt heikoin. Suomessa suurin osa viljelijöistä osallistuu jo nyt esim. ympäristökorvausjärjestelmään, kun taas joissakin jäsenmaissa vain muutama prosentti viljelijöistä on mukana ympäristökorvausjärjestelmässä.

Tukien ja korvausten ehdollisuus

Valiokunta toteaa, että ehdollisuuden järjestelmä korvaa nykyisen täydentävien ehtojen järjestelmän. Siihen sisällytetään nykyisen suorien tukien viherryttämistuen vaatimukset sekä muita nykyistä vahvempia ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistäviä vaatimuksia. Ehdollisuus koostuu hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (GAEG) sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

(SMR): Ehdollisuus on EU:n kokonaan rahoittamien suorien tukien ja osarahoittamien maaseudun kehittämisen viljelijäkorvausten täysimääräisen saamisen ehtona. Ehdollisuuden vaatimuksista aiheutuvista kustannuksista ei makseta viljelijöille erikseen korvausta.

Korostaen luonnon monimuotoisuuden merkitystä myös maataloudelle valiokunta pitää välttämättömänä, että jäsenvaltioille jätetään riittävästi valinnanvapautta ehdollisuuden vaatimusten toteuttamiseen, jotta luonnonolosuhteiltaan ja maataloudeltaan erilaiset jäsenvaltiot voivat valita ehdollisuuteen keinoja, jotka parhaiten soveltuvat täyttämään asetetut tavoitteet ja ovat vaikuttavia.

Valiokunta toteaa, että turvemaita koskevassa vaatimuksessa, jonka sisältö on vielä avoimena, tulee joka tapauksessa olla riittävä siirtymäaika. Korostaen kansallisen päätäntävällän merkitystä valiokunta kiinnittää huomiota turvemaiden suhteellisen suureen merkitykseen maamme maataloustuotannossa. Viljelytavoilla tulee ensisijaisesti vaikuttaa näihin päästöihin. Lisäksi tulee selvittää ns. ekologisen kompensaaion käyttöönottoa. Valiokunta katsoo, ettei vähimmäismaanpeitettä koskevan vaatimuksen tule sisältää ehdotonta vaatimusta paljaan maan välttämisestä. Vaatimuksen toimeenpanossa jäsenmaiden tulee tältäkin osin voida ottaa huomioon luonnonolosuhteet. Suomessa pohjoiset luonnonolosuhteet ja mm. maalajit vaikuttavat syysmuokkauksen tarpeeseen. Maamme pohjoisten luonnonolosuhteiden vuoksi myös vaihtoehtoisten viljelykasvien valikoima on pienempi. Sen vuoksi vaihtoehtona viljelykiertoa koskevalle vaatimukselle pitää olla viljelyn monipuolistamisen vaatimus. Tätä puoltaa muun ohella myös se, että Suomessa peltolohkojen keskikoko on vain 2,4 hehtaaria. Lisäksi nykyisen kaltaiset vapautusmahdollisuudet pienille tiloille (enintään 10 ha) ja nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisille tiloille sekä metsäisten alueiden tiloille tulee säilyttää samoin kuin poikkeamismahdollisuudet tuottamattomien alojen ja piirteiden kohdalla.

Ekojärjestelmät

Valiokunta toteaa, että myös ekojärjestelmä, joka on uusi EU:n kokonaan rahoittamien suorien tukien ympäristö- ja ilmastotoimia edistävä tukimuoto, tulee luoda mahdollisimman joustavaksi. Valiokunta katsoo, että järjestelmään tulee sisällyttää mahdollisuus alentaa prosenttiosuutta, mikäli jäsenvaltio osoittaa riittävän määrän varoja II pilarin alla ekojärjestelmiä vastaavien toimenpiteiden rahoitukseen. Valtioneuvoston kantaan viitaten valiokunta katsoo myös, ettei YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen nojalla jäsenvaltioita tule velvoittaa sisällyttämään ekojärjestelmien toimien listalle laajaa valikoimaa erilaisia toimia. Valiokunta edellyttää, että jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus itse määrittellä tarveanalyysin pohjalta ekojärjestelmään riittävän tehokkaita toimia osana koko YMP:n vihreän arkkitehtuurin kokonaisuutta. Eläinten hyvinvoinnille tulee voida maksaa ekojärjestelmän tukea, mutta jäsenvaltioille pitää jättää liikkumavaraa siinä, kumman pilarin alla eläinten hyvinvointia edistetään parhaalla tavalla ekojärjestelmän ympäristö- ja ilmastokunnianhimoa heikentämättä.

Muut näkökohdat

Valiokunta kiinnittää huomiota tukikelpoisen hehtaarin määritelmän lisäykseen, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat määrittellä suorien tukien tukikelpoisuudelle lisärajoituksia esimerkiksi ympäristö- ja ilmastosyistä. Lisäyksen kautta jäsenmaa voisi olla myöntämättä suoria tukia uusille pel-

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

loksi raivattaville alueille. Tällä voidaan vaikuttaa vähentävästi maatalouden kasvihuonekaasupäästöihin ja ravinnekuormitukseen. Maataloustukia Suomessa kohdennettaessa viljelijöiden oikeusturva ja yhdenvertaisuus on otettava huomioon.

Valiokunta korostaa, että tukien kohdentamisessa on huomioitava YMP:n uudistuksen kantava periaate jäsenvaltion mahdollisuudesta määritellä toimenpiteet kunkin jäsenvaltion tarpeiden mukaisesti. Suomessa, jossa tilakoko on moneen eurooppalaiseen maahan verrattuna suhteellisen pieni, tukien kohdentuminen on hyvin tasapuolinen ja oikeudenmukainen eurooppalaisessa vertailussa. Tukikaton, degressiivisyyden ja uudelleenjakotuen tulee olla vapaaehtoisia. Jäsenvaltion tulee itse voida valita omiin olosuhteisiinsa parhaiten sopivan keinot. Aktiiviviljelijän määrittelmä on hyväksyttävissä sillä edellytyksellä, että määrittelmä voidaan tehdä yksinkertaisella ja jäsenvaltioille joustoa jättävällä tavalla.

Valiokunta katsoo, että sosiaalinen ulottuvuus on huomioitava neuvontapalveluissa ja asiaan tulee palata uudelleen saatujen kokemusten perusteella muutaman vuoden kuluttua. Valiokunta pitää maataloustyöntekijöiden aseman parantamista Euroopassa sinänsä tärkeänä, mutta valtioneuvoston kantaan viitaten katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista luoda hyvin kattavaa lainsäädäntöä sosiaalisesta ehdollisuudesta, koska se monimutkaistaa huomattavasti YMP:n toimeenpanoa ja johtaa viljelijöiden erilaiseen kohteluun riippuen EU-tason työlainsäädännön toimeenpanovasta. Ehdollisuuden järjestelmä muodostuu muutoinkin hallinnollisesti raskaaksi, ja sen laajentaminen useisiin hyvin laajoihin työlainsäädännön vaatimuksiin aiheuttaa huomattavaa lisätyötä ja kustannuksia tuensaajille ja maataloushallinnolle.

Valiokunta toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että investoinnit ovat tehokkaita välineitä YMP:n strategiasuunnitelman ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamisessa. Ympäristö- ja ilmastotavoitteita on mahdollista painottaa valintakriteereillä ja kohdentamalla tietty osuus Suomessa jaettavasta tuesta ympäristön ja ilmaston kannalta vaikuttaviin investointeihin. Tuensaajia tulee kannustaa ympäristön tilaa parantaviin investointeihin nykyistä tehokkaammin tavoitteena lisätä niiden osuutta kokonaisinvestoinneista. Tärkeää on löytää kokonaisratkaisu, joka toisaalta parantaa YMP:n piiriin kuuluvien investointien vaikuttavuutta ympäristö- ja ilmastönäkökulmista sekä toisaalta takaa maataloustuotannon kannattavuuden ja kannustavuuden sekä edistää tavoitetta tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä.

Lopuksi

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen vaikuttamistavoitteiden mukainen artikla Etelä-Suomen kansallisen tuen oikeusperustan (214a artikla) jatkosta, joka sisältyy niin neuvoston yleisnäkemykseen kuin Euroopan parlamentin mietintöön, sisältyy myös lopulliseen kokonaisratkaisuun.

Valiokunta korostaa, että EU:n perusvaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvien seuraamusten vuoksi on tärkeää, että YMP:n strategiasuunnitelman tukitoimiin ja niiden hallinnointiin kohdistuvista EU:n perusvaatimuksista saadaan yksityiskohtaisempaa tietoa komissiolta.

Valiokunta katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pelloilta pöytään -strategian linjausten mukaisesti tulevissa kauppaneuvotteluissa tulee tuontituotteilta edellyttää kestävyysnä-

Valiokunnan lausunto MmVL 7/2021 vp

kökohtien huomioon ottamista. Muutoinkin EU:ssa käytössä olevia tuotantostandardeja vastavien standardien käyttöönottoa tulee edistää globaalisti ja kumppanimaissa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 20.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas (osittain)
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Tuomas Kettunen kesk
varajäsen Ari Koponen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius